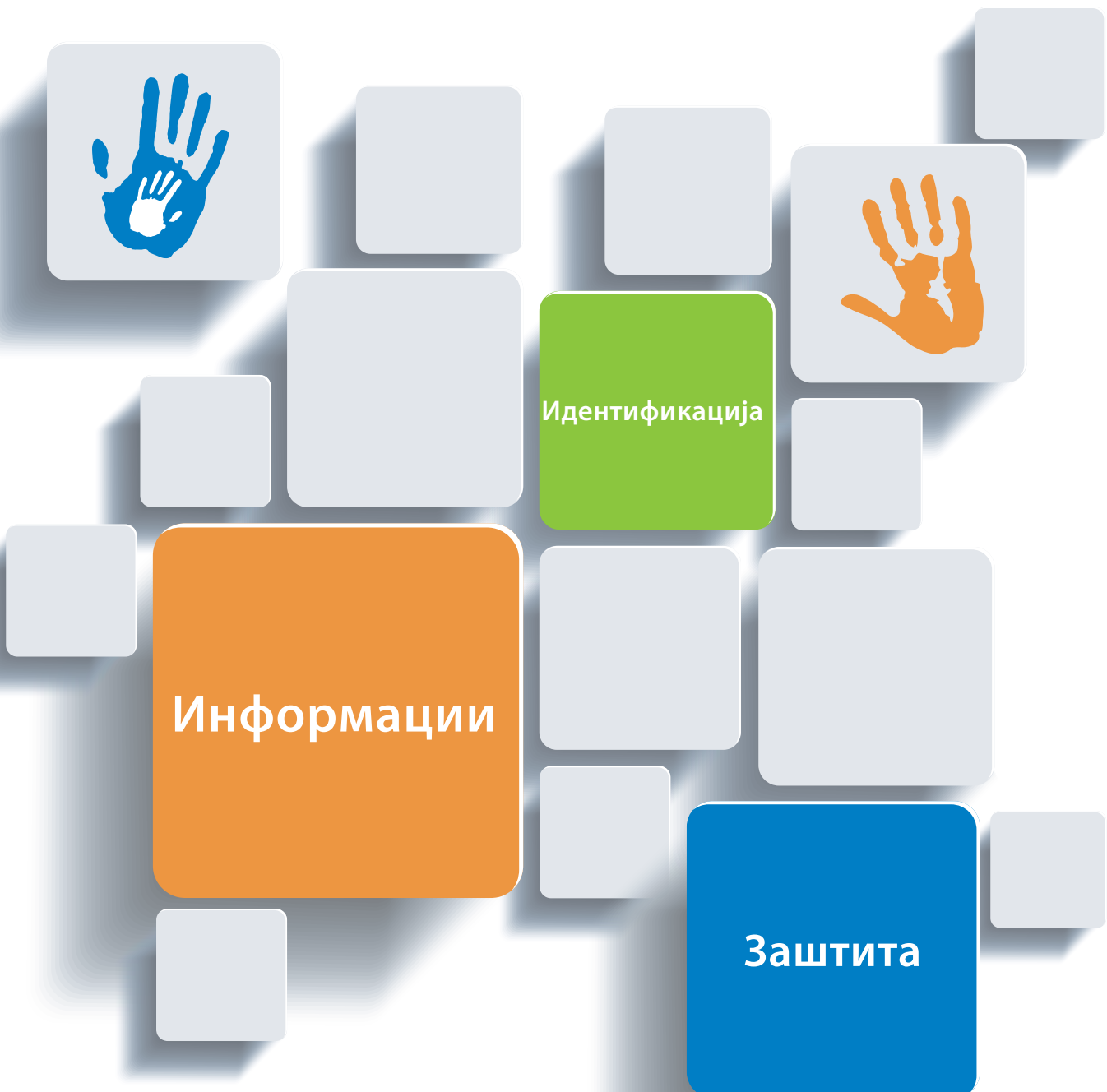

Практичен водич: Пристап до постапката за азил

**Europe Direct is a service to help you find answers
to your questions about the European Union.**

Freephone number (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(* The information given is free, as are most calls (though some operators, phone boxes or hotels may charge you).

More information on the European Union is available on the internet (<http://europa.eu>).

Designed by EWORX

Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019

Practical Guide:

MK	BZ-04-15-715-MK-C	ISBN 978-92-9494-863-2	doi:10.2847/84039
MK	BZ-04-15-715-MK-N	ISBN 978-92-9494-871-7	doi:10.2847/04838

© European Union, 2019

Reproduction is authorised provided the source is acknowledged.

Printed by Bietlot in Belgium

PRINTED ON ELEMENTAL CHLORINE-FREE BLEACHED PAPER (ECF)

Практичен водич: пристап до постапката за азил

Вовед

Бидејќи честопати сте првиот контакт за државјаните на трети земји коишто пристигнуваат во вашата земја, а во многу случаи и во ЕУ како целина, улогата што ја играте е од суштинска важност во овозможувањето ефективен пристап до меѓународна заштита. Тоа се постигнува на тој начин што проактивно ќе ги препознавате оние коишто можеби имаат потреба од заштита, соодветно ќе ги информирате за правото да побараат азил, ќе ги упатите до соодветните постапки и друга помош, како и до гаранциите во постапката што им се обезбедуваат на таквите лица.

Овој водич нуди информации за суштинските обврски на службените лица со кои се остварува прв контакт и за правата на лицата коишто можеби имаат потреба од меѓународна заштита при првиот нивен контакт. Тој ќе ве води низ процесот на препознавање на лицата коишто можеби сакаат да побараат заштита и обезбедување соодветни гаранции во постапката и поддршка.

Водичот е поделен на следните четири дела:

- **Зајакната улога на службените лица со кои се остварува прв контакт во пристапот до постапката за признавање право на азил:** се состои од вовед во контекстот на мешани мигрантски текови и преглед на соодветната правна рамка, вклучувајќи ги фундаменталните права;
- **Како да се биде подготвен за да се препознае потенцијален барател на меѓународна заштита:** исцртување на потребните предуслови во однос на однесувањето и размислувањето на службените лица со кои се остварува прв контакт за да можат да ги препознаваат лицата коишто можеби сакаат да побараат меѓународна заштита;
- **Индикации дека некој сака да побара меѓународна заштита:** совети за тоа кои елементи треба да се земат предвид за подобро да се препознае лицето коешто можеби сака да побара меѓународна заштита.
- **Што да се направи следно:** совети за ситуациите во кои сте препознале лице коешто можеби сака да побара меѓународна заштита и што да направите ако е направено барање. Се однесува и на ситуациите кога лице, коешто можеби има потреба од заштита, не сака да побара меѓународна заштита.

Имајте на ум дека со правото на ЕУ во областа на азил (*asylum acquis*) се утврдува дека службените лица коишто први доаѓаат во контакт со лицата коишто бараат меѓународна заштита, особено службените лица коишто го вршат надгледувањето на копнените или поморските граници или коишто вршат гранични проверки, треба да имаат соодветни информации и потребна обука за тоа како да препознаваат и како да се справуваат со барањата за меѓународна заштита.

Содржина

Вовед	v
Зајакнатата улога на службените лица со кои се остварува прв контакт во пристапот до постапката за признавање право на азил	1
Клучната улога на службените лица со кои се остварува прв контакт	1
Фундаментални права	2
Невраќање	3
Пристап до постапката за признавање право на азил	3
Како да бидете подготвени за да препознаете потенцијален барател на меѓународна заштита	6
Бидете проактивни	6
Дали сте проактивни или реактивни?	6
Набљудувајте	7
Внимавајте на ранливите категории	7
Непридружуваните деца-странци или деца разделени од семејството	8
Бидете отворени	8
Почитувајте	8
Не дискриминирајте	9
Не судете	9
Сослушувајте	9
Употребувајте соодветен и внимателен стил на комуникација.	10
Работа со толкувач	10
Внимавајте на говорот на телото	11
Бидете свесни за вашите лични околности	11

Индикации дека некој сака да побара меѓународна заштита	12
Кој сè може да направи барање?	12
Лица со повеќекратна потреба за заштита	13
Краток список на показатели	13
Кое е лицето и од каде доаѓа	14
Што кажува лицето	15
Што можете да забележите (изглед и однесување)	15
Што да направите	17
Информирајте ги лицата	17
Препознавање дали некој бара меѓународна заштита	17
Што треба да направите следно ако некој побара меѓународна заштита	18
Што да се направи кога лицето коешто можеби има потреба од заштита не сака да побара меѓународна заштита	19
Пристап до постапката за признавање право на азил	21
Анекс — Правни референци	23

Зајакнатата улога на службените лица со кои се остварува прв контакт во пристапот до постапката за признавање право на азил

Клучната улога на службените лица со кои се остварува прв контакт

Зголемениот обем и сложеноста на миграциските движења предизвикуваат тешкотии на надворешните граници на ЕУ. Во рамките на мешаните мигрантски текови се движат лица со различни мотиви, користејќи ги истите рути и начини за транспорт. Таквите патувања знаат да бидат долги, тешки и да го загорзат животот, а честопати се организирани на нерегуларен начин. Скриени во камиони, мали контејнери или во пренатрупани и дотраени бротчиња, луѓето честопати патуваат во сурови и небезбедни услови изложени на опасности, глад, експлоатација и злоупотреба од шверцери и трговци со луѓе. За време на патувањето се случува да загубат член на семејството или роднина. Постојат безброј извештаи за лица коишто биле искористувани, со кои се постапувало лошо, кои биле силувани и присилувани на проституција и криминал.

Со оглед на тоа дека честопати сте првиот контакт за државјани од трети земји коишто пристигнуваат во вашата земја, а во многу случаи и во ЕУ како целина, улогата што ја играте е од суштинска важност за навремено препознавање на тие лица, задоволување на нивните основни потреби, гарантирање на нивните фундаментални права и за нивното информирање и насочување кон соодветните постапки и надлежните служби.

Заедно со луѓе чишто причини за патување не се поврзани со потреба од заштита се движат и оние коишто имаат потреба од заштита којашто претпоставува итно дејствување. Тоа може да се лица на коишто им е потребна меѓународна заштита, како и жртви на трговија со луѓе, измачување, силување или други сериозни форми на насилство, деца што се разделени од семејството или се без придружба, жени во опасност и други ранливи категории лица.

Фундаментални права

Секоја мерка што се презема на граничните премини и во прифатните центри треба да биде пропорционална на целите што треба да се постигнат, да се спроведува на недискриминачки начин и притоа целосно да се почитуваат фундаменталните права како:

- Човечкиот дигнитет, што значи дека секој има вродено право да биде уважуван, почитуван и со него да се постапува етички.
- Правото на живот значи заштита од смртна казна или егзекуција и наложува должност да се преземат превентивни мерки во ситуации каде што постои вистинска и непосредна опасност по животот на лицето.
- Заштита од измачување којашто наложува дека никој нема да биде подложен на измачување или нехумано или деградирачко постапување или казнување.
- Принципот на *невраќање*, којшто упатува кон обврската на земјите да се воздржат од протерување или, на кој било начин, враќање на лицето во ситуација во која тој/таа може да се соочи со прогон и/или измачување, нехумано или деградирачко постапување или казнување.
- Правото на азил коешто им дава на сите право во друга земја да побараат и да уживаат заштита од прогон. Земјите-членки ќе осигурат секое лице, возрасно или дете, да има право да побара меѓународна заштита во свое име или преку роднина или застапник.
- Недискриминација, со којашто се забранува каков било нефер третман или произволни дејствија или правење разлика врз основа на пол, раса, боја, етничко или социјално потекло, генетски карактеристики, јазик, религија или верувања, политичко или друго уверување, припадност на национално малцинство, имот, раѓање, попреченост, возраст или сексуална ориентација.

Секое лице ги поседува овие права без разлика дали тој/таа експлицитно побарал/а меѓународна заштита.

Земјите-членки мора да осигурат властите да го почитуваат принципот на доверливост во согласност со националните закони и воспоставен со правото на ЕУ, којшто се однесува на информациите што ги добиваат за време на работата. Информациите за тоа дека лицето побарало меѓународна заштита не можат да се разоткриваат пред властите на земјата од каде што потекнува лицето.

Невраќање

Невраќање се однесува на обврската на земјите-членки да се воздржат од протерување или враќање, на кој било начин, на поединци до границите на териториите или на кое било место каде што можат да се соочат со прогон, како и нехумано или деградирчко постапување или казнување, вклучувајќи измачување, дури и ако се со нерегулиран мигрантски статус. Во контекстот на азил, принципот на *невраќање* подразбира обврска да им се одобри на поединци што бараат меѓународна заштита на територијата и пристап до фер и ефикасни постапки за азил за да се утврди дали лицето ќе добие или нема да добие заштита.

Кој сè е обврзан? Обврската за *невраќање* е обврзувачка за сите органи на државата, како и за кое било лице или ентитет што дејствува во нејзино име, вклучувајќи ги службените лица за контакт.

Што вклучува? Забраната за *враќање* во опасност од прогон, во согласност со меѓународното право за бегалци, се однесува на која било форма на насилно отстранување вклучувајќи депортација, протерување, екстрадиција, неформален трансфер или „предавање“ и недозволување влез на границата. Ова вклучува и индиректно *враќање*, коешто претставува враќање на лице во трета земја каде што постои опасност од *враќање*. Во секој поединечен случај мора да се направи сигурна процена на опасноста од индиректно *враќање* пред да се направи отстранување во трета земја. Ниту еден барател на азил не треба, без доволни гаранции во секој поединечен случај, да биде вратен во трета земја каде што би се одлучувало за неговото барање. Гаранциите вклучуваат дека на лицето ќе му биде овозможена реадмисија во таа земја, дека ќе ужива ефективна заштита од *враќање*, дека ќе добие можност да побара и да добие азил и дека со него ќе се постапува во согласност со прифатените меѓународни стандарди.

Пристап до постапката за признавање право на азил

За да се осигури почитување на принципот на *невраќање* и за правото на азил да биде ефективно, секое лице коешто има потреба од меѓународна заштита мора да добие пристап до постапката за признавање право на азил.

Запомнете дека во повеќето сценарија луѓето за првпат пред вас добиваат шанса да ја изразат потребата за заштита и своите посебни потреби.

Многумина коишто можеби имаат потреба од меѓународна заштита не ги знаат своите права и обврски и активно не бараат азил во земјата во којашто пристигнале. Како прв контакт за лицата на границата, вие имате витална улога во овозможувањето пристап до меѓународна заштита преку проактивно препознавање на лицата коишто можеби сакаат да побараат меѓународна заштита,

обезбедувајќи им релевантни информации за правото да побараат азил и упатувајќи ги кон соодветните постапки.

Мерките што се преземаат на граничните премини и во прифатните центри ги означуваат примарните моменти кога може да се изразат или откријат посебните потреби на ранливите категории лица. Како службено лице со кое се остварува прв контакт, одговорни сте и за препознавање на посебните потреби на ранливите категории лица и за нивно упатување на понатамошна процена и/или поддршка до националните надлежни служби.

За подобро да ги препознаете посебните потреби на ранливите категории лица, можете да ја користите и практичната алатка на EASO за препознавање на лица со посебни потреби (IPSN) достапна на: <https://ipsn.easo.europa.eu>

Вашата улога во осигурувањето пристап до постапката за признавање право на азил во согласност со член за од Шенгенскиот граничен кодекс¹ е дополнително зајакната со правото на ЕУ во областа на азил (*asylum acquis*), а особено со изменетата верзија на Директивата за постапки за азил (ДПА), на сила од 20 јули 2015 година.² Изменетата Директива за постапки за азил (ДПА) меѓу другото содржи и две одредби коишто имаат директен ефект врз вашата секојдневна работа:

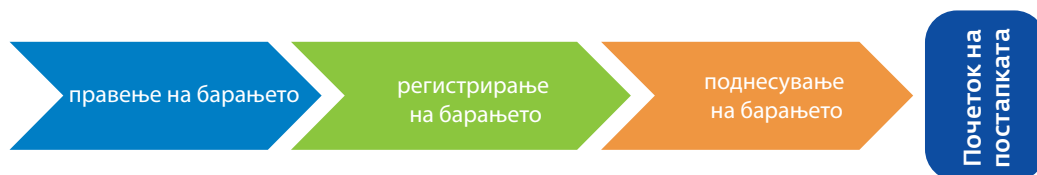
!

Член 8 од изменетата директива (ДПА) наложува да го информирате лицето, коешто е задржано во прифатен центар или се наоѓа на надворешните гранични премини, за можноста да побара меѓународна заштита доколку постојат индикации дека сака да го стори тоа. Во пракса тоа значи дека треба да бидете проактивни во препознавањето на таквите лица, да ги информирате за нивното право да побараат азил и да ги посветувате како да го направат барањето.

!

Членот 6 од изменетата директива ДПА бара да го упатите лицето коешто изразило намера да побара меѓународна заштита (т.е. коешто направило барање за меѓународна заштита) во постапката за признавање право на азил, со тоа што ќе го информирате за тоа каде и како може да го поднесе барањето за меѓународна заштита.

Изменетата директива ДПА исто така опишува три одделни чекори во пристапот до постапката, јасно правејќи разлика меѓу правење, регистрирање и поднесување барање за меѓународна заштита и нивната позиција во однос на постапката за признавање право на азил.

👁️

Имајте предвид дека луѓето на различни начини ја изразуваат намерата да побараат меѓународна заштита. Секое изразување страв од прогон или сериозна неправда ако се одбие влез, вербално или во писмена форма, се квалификува како барање. Не е потребно да се употребуваат точно зборовите „азил“ и „бегалец/бегалка“. Ако имате сомнеж, треба да претпоставувате дека е направено барање за заштита.

Барањето меѓународна заштита означува дејство на изразување желба, на каков било начин и пред кое било службено лице, за добивање меѓународна заштита. Секој којшто изразил намера да побара меѓународна заштита се смета за барател со сите права и обврски што доаѓаат со тој статус.

Откако е направено барањето за меѓународна заштита, тоа треба да биде регистрирано од соодветните надлежни служби во дадениот временски рок – не подоцна од три работни дена ако барањето е направено пред служба одговорна за негово регистрирање или не подоцна од шест работни дена во случаи кога апликацијата е направена пред други

служби, како што се полицијата, граничните службеници, службите за имиграција и/или персоналот во прифатните центри. Во исклучителни околности, кога се поднесуваат голем број барања истовремено, во пракса е тешко да се испочитуваат дадените временски рокови и истите можат да се продолжат до 10 работни дена.

(¹) Регулотива (ЕК) бр. 562/2006 на Европскиот парламент и на Советот од 15 март 2006 година со која се утврдува Кодекс на Заедницата за правилата што го регулираат движењето на луѓе преку границите (Шенгенски граничен кодекс).

(²) Директива 2013/32/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 јуни 2013 година за заедничките постапки за доделување и повлекување на меѓународна заштита (изменета верзија), понатаму во текстот „Директива ДПА (изменета)“.

Поднесувањето на барањето за меѓународна заштита значи дека барателот треба да даде информации/документи за да се комплетира досието креирано во моментот на регистрирање на барањето. Со поднесувањето на барањето, отпочнува испитувањето во прва инстанца. Земјите-членки можат да воспостават правила околу тоа како и каде се поднесува барањето.

Имајте предвид дека вашата задача е да ги препознаете лицата коишто можеби сакаат да побараат меѓународна заштита, да ги информирате и да ги упатувате до соодветните надлежни служби. Не можете никому да му го оневозможите пристапот до постапката за признавање право на азил. Брзото и ефикасно упатување до соодветните служби е клучот за загарантирано право на азил во пракса. Вие не сте задолжени да проценувате дали лицето има потреби поврзани со заштита или дали може да добие меѓународна заштита или не.

Како да бидете подготвени за да препознаете потенцијален барател на меѓународна заштита

Лицата коишто имаат потреба од заштита обично самите им пристапуваат на лицата во униформа и воспоставуваат контакт. Сепак, треба да се има предвид дека со многумина од нив било неправедно постапувано од страна на службите во нивната земја на потекло или во другите земји во текот на нивното патување. Според тоа, во голем број случаи нема да ви пристапат директно и затоа вашата улога е да создадете атмосфера на доверба и проактивно да ги препознавате лицата коишто можеби сакаат да побараат меѓународна заштита и да ги упатувате понатаму тие што бараат заштита.

Овој дел нуди совети како да се подготвите за целосно да ги исполните своите должности во поглед на препознавање на оние коишто можеби имаат потреба од заштита, да ги примите на територијата на ЕУ, да ги информирате и да ги упатите понатаму во националната постапка за признавање право на азил.

Бидете проактивни

Да се биде проактивен значи да ги фокусирате напорите кон елементите што можете да ги контролирате или на коишто можете да влијаете. Проактивниот пристап ќе ви помогне да ги завршите обврските.

Граничните службеници и службените лица со кои се остварува прв контакт имаат обврска да бидат проактивни во обезбедувањето ефективен пристап до постапката за признавање право на азил. Нивната задача е да ги препознаваат лицата коишто можеби сакаат да побараат меѓународна заштита, да ги информираат за правото да побараат азил и за тоа како да направат барање. Исто така, треба да ги информираат лицата што направиле барање за меѓународна заштита за тоа како да го поднесат барањето.

Дали сте проактивни или реактивни?

Проактивно лице употребува проактивен јазик (можам, ќе направам, претпочитам, итн.) и ги фокусира напорите кон она на што може да влијае, кон работите коишто може да ги контролира или врз кои може да влијае.

Реактивното лице употребува реактивен јазик (не можам, треба да, само ако, итн.) и се фокусира кон она што го загрижува, кон работите кои не може да ги контролира или врз кои не може да влијае.

Набљудувајте

Набљудувањето не е исто со „гледање на нештата“. Тоа претставува активно примање на информациите коишто ви помагаат побрзо и попрецизно да ги процените луѓето и околностите. Бара да ги отворите очите и ушите за да соберете што е можно повеќе информации и да ги запаметите.

- Внимавајте добро на сè околу вас. Обидувајте се колку што можете повеќе да забележувате работи, од рутински до невообичаени и обидете се да ги запаметите. Фокусирајте се на разликите, различностите, невообичаените ситуации и околностите. Клучот во тоа да се биде добар набљудувач е да се биде свесен за впечатоците.
- Барајте индикации дека некој сака да побара меѓународна заштита.
- Добро внимавајте на говорот на телото на лицата што ги набљудувате – изразите на лицето, гестикулациите, контактот со очи, ставот и тонот на гласот. Способноста да го употребувате говорот на телото и да го разбирате може да ви помогне да се поврзете со луѓето и да ги препознаете нивните потреби. Сепак, имајте предвид дека значењето на говорот на телото и невербалните сигнали може да се различни во различни земји и култури. Според тоа, важно е да се избегне погрешно и непромислено толкување.

Внимавајте на ранливите категории

Имајте предвид дека лицето пред вас може да биде од ранлива категорија и да има посебни потреби за коишто е потребно особено внимание и итна реакција. Вашата задача е да ги препознавате ранливите категории лица и да ги упатувате на понатамошна процена и/или поддршка.

Граничните премини и прифатните центри се едни од примарните локации каде што може да се изразат или откријат посебните потреби на ранливите категории лица. Сепак, имајте предвид дека кај некои лица потребата може да не е видлива веднаш и да се манифестира подоцна.

Осигурете се дека секоја мерка што се презема на граничните премини или во прифатните центри не влијае врз специфичната заштита што е им доделена во согласност со меѓународното право на лицата коишто имаат потреба од меѓународна заштита и на ранливите категории лица, како што се жените и девојките во опасност, вклучувајќи ги бремените жени; децата, вклучувајќи ги непридружуваните деца-странци или разделени од семејството; жртвите на трговија со луѓе; лицата што биле измачувани, силувани или биле подложени на друга сериозна форма на насилство и лицата со попреченост.

- Заведете ги ранливите категории и посебните потреби што е можно побрзо во согласност со националната пракса и пренесете ги овие информации до соодветните надлежни служби со цел да се обезбедат потребните гаранции и поддршка.
- Запознајте се со националните механизми и постапки за упатување на лицата и имајте ги при рака информациите за контакт со одговорните институции во согласност со националната пракса, вклучувајќи ги службите специјализирани за заштита на деца, УНХЦР и другите организации што обезбедуваат правни и други совети за барателите.
- Приспособете го вашиот пристап, јазикот и стилот на комуникација во согласност со потребите на лицето. Способноста да изградите доверба и да комуницирате со лицето е од суштинска важност за да можете да ги препознаете потребните показатели за ранливост и за прецизно да соберете информации.
- Доколку е потребно, обезбедете итна медицинска и/или друга соодветна помош во согласност со националната легислатива и пракса.

Непридружуваните деца-странци или деца разделени од семејството

Во согласност со релевантните меѓународни и европски правни стандарди и легислатива, дете е секое човечко битие под 18 годишна возраст, освен доколку, според законите на кои подлежи детето, возраста на полнолетство се достигнува порано. Дури и ако не сте сигурни дека лицето коешто тврди така е навистина дете и понатаму ќе треба да го упатите кон надлежните органи за процена на возраста во согласност со националната легислатива и пракса, како и во согласност со правото на ЕУ.

Децата според самата нивна природа се сметаат за ранлива категорија и многу е важно да се биде особено внимателен кон нивните посебни потреби, особено во случаите кога немаат придружба или се разделени од семејството. Треба да препознавате непридружувани деца-странци и деца разделени од семејството, и, што е можно побрзо, да ги упатите до надлежните органи во согласност со националната легислатива и пракса. Во согласност со правото на ЕУ, треба да се обезбедат специфични гаранции во случајот на непридружуваните деца-странци, а особено што е можно побрзо да се назначи застапник. Запознајте се со националните постапки за упатување на лицата и имајте ги при рака информациите за контакт со специјализираните служби за заштита на децата и другите одговорни чинители.

Секогаш бидете внимателни и внимавајте на можните индикации за трговија со луѓе. Дали има нешто невообичаено во ситуацијата на која сте сведок? Дали детето е тивко, се оддалечува/е воздржано, неразбирливо, исплашено, вознемирено? Дали некој го чека детето или детето гледа во некое возрастено лице? Во секое време кога имате разумен сомнеж дека детето е можеби во опасност од трговија со луѓе или има потреба за заштита на поинаков начин, веднаш се применува механизмот на упатување и првично испитување во согласност со националната легислатива и пракса.

Запомнете да комуницирате на пријателски начин што одговара за деца, земете ја предвид возраста и зрелоста на детето. Информирајте го за она што се случува и што ќе се случи. Обезбедете пристап до основните услуги.

Најдобрите интереси на детето имаат предност во сите активности и одлуки кои се однесуваат на децата. Општото правило е дека детето не треба да биде одвоено од родителите или роднините што го придружуваат, освен ако постои разумен сомнеж дека не е во најдобар интерес на детето тоа да остане со нив. Во таков случај треба веднаш да се информираат службите специјализирани за заштита на децата во согласност со националната легислатива и пракса.

Мора да се примени принципот на *невраќање*. Ако се примени враќање, мора да се почитуваат безбедносните мерки за деца наведени во член 10 од Директивата за враќање.

Бидете отворени

Категоризирањето на луѓето што ги сретнувате и употребата на вообичаените методи за да се справите со повторливите задачи е нормална реакција и постапка што повеќето од нас ја користат. Важно е да го имате предвид тоа и секогаш да останете отворени, без разлика на претходните лични и професионални искуства. Имајте предвид дека секој може да има потреба од заштита, без разлика како изгледа или како се однесува.

Бидете отворени. Отвореноста значи флексибилност и адаптирање на новите и различни искуства, постапки и предизвици. Отворените личности имаат помалку предрасуди и е поверојатно дека ќе ги променат сопствените мислења кога ќе им се презентираат нови факти.

Почитувајте

Работите во сложена средина полна со предизвици. Секојдневно се соочувате со стресни ситуации и сретнувате луѓе коишто се исплашени, истрауматизирани или со недоверба кон властите, како и такви коишто лажат, мамат и покажуваат агресивно однесување.

Сепак, честопати вие сте првиот контакт за државјани од трети земји што пристигнуваат во ЕУ и ја претставувате вашата земја исто како што ја претставувате ЕУ. Треба да се однесувате професионално, етички и на начин којшто позитивно ве отсликува вас и службите што ги претставувате.

Запомнете секогаш да покажувате почит. Секој треба да биде почитуван. Почитувајте го човечкиот дигнитет во секое време и покажете внимателност кон културните разлики и различности.

Имајте почит за да изградите доверба и за да ве почитуваат. Размислете околу тоа... За да ја заслужите почитта прво вие мора да покажете почит. Непочитувањето создава напнатост којашто може да премине во конфликт.

Не дискриминирајте

Никому не му е дозволено да ги дискриминира другите. Дискриминирачкото однесување, неправедниот третман и какви било други дискриминирачки практики се спротивни на фундаменталните права.

За да ја избегнете дискриминацијата и да покажете чувствителност, важно е да комуницирате на јазик што лицето го разбира и на начин со којшто тоа ќе се почувствува безбедно и сигурно. Кога е потребно, приспособете го пристапот, јазикот и комуникацијата според полот, возраста, физичката и ментална состојба и/или образовното ниво на лицето со кое разговарате.

Не судете

Немајте предрасуди кон луѓето и нивните реакции, однесување и/или изглед. Наместо да им судите на луѓето за тоа што го сториле и како изгледаат, направете обид да дознаете повеќе за нив и нивното потекло. Во друга постапка на друга локација други службени лица ќе вршат процена на потребата за заштита на лицето и правото на меѓународна заштита.

Не пренесувајте осуди преку вербална или невербална комуникација. Доколку почувствувате дека осудувате, запрете за момент и потсетете се дека треба да набљудувате.

Сослушувајте

Бидете добар слушател. Активното слушање е една од клучните комуникациски вештини. Кога навистина сослушувате, покажувате искрен интерес за она што се вели наместо само да слушате. На тој начин покажувате почит за лицето со кое комуницирате, што подоцна влијае врз квалитетот и квантитетот на информации коишто ќе можете да ги добиете.

- Слушајте со вистински интерес и со намера да разберете. Можете да се обидете со кратки и директни сумирања, повторувајќи ги главните делови на тоа што го раскажува барателот со користење на неговите/нејзините зборови за да покажете дека активно слушате и разбирате. Исто така, можете да употребувате рефлексивни искази за да го уверите лицето дека слушате.
- Охрабрувајте го да зборува. Употребувајте охрабрувачки фрази како „Кажете повеќе за тоа“, или „И, што се случи потоа?“ Така го повикувате барателот да продолжи да зборува со што се одржува и се проширува искажувањето.
- Поставувајте прашања за да покажете интерес. Но, запомнете дека повеќето прецизни и корисни информации се добиваат кога раскажувачот чувствува слобода да раскажува. Ако постојано го прекинувате со дополнителни прашања може да се случи да ја нарушите мотивацијата и довербата на лицето, со што шансите дека ќе добиете целосна слика ќе бидат помали.
- Бидете сигурни дека лицето со кое разговарате разбира што му зборувате. Вашата задача е да ве разбира. Искористувајте ги можностите да се уверите дека ве разбира, на пример така што ќе го замолисте лицето да ги повтори со свои зборови важните делови од информациите што сте му ги дале.

Употребувајте соодветен и внимателен стил на комуникација

Разликите во јазикот, културата и искуствата можат да создадат комуникациски бариери. Голем број фактори, како возраста, полот, стресот, физичкото и менталното здравје, како и околностите што ги создава средината, можат да влијаат врз способноста на луѓето да се изразуваат. Потребата за комуникација преку толкувачи ја зголемува опасноста од недоразбирања.

Според тоа, важно е да ги имате предвид факторите коишто можат да го изобличат комуникацискиот процес и соодветно да го приспособите вашиот стил и јазик на комуникација. Со тоа ќе овозможите намалување на чувството на анксиозност и стрес и ќе обезбедите квалитет и квантитет на добиените информации.

- Бидете внимателни кон личните ситуации, доколку ви се веќе познати и соодветно приспособете го стилот на комуникација.
- Употребувајте соодветен јазик којшто лицето може да го разбере. Секогаш комуницирајте што е можно попрецизно, поедноставно и појасно.
- Давајте му информации на лицето за тоа што се очекува од него, вклучувајќи помали детали коишто честопати ги земате здраво за готово, како, на пример, кој сте вие, каде одите, зошто ја затворате вратата од просторијата за разговор итн. ... како и за самиот процес. Не треба да претпоставувате дека сите ги разбираат работите на ист начин.
- Осигурете доверливост. Објаснете дека сè што се зборува е доверливо, освен ако е потребно да се споделат информациите со другите владини служби.
- Оставете лицето да зборува слободно. Охрабнете го лицето да опише настан или ситуација со свои зборови, со свое темпо и без прекинувања.
- Поставувајте соодветни прашања на соодветен начин. Со поставување прашања кои бараат поширок одговор покажувате дека лицето ви е во фокусот. Започнете ја дискусијата со лесни прашања.
- Дајте им шанса на сите да проговорат. Гледајте никој да не интервенира и/или да одговара на прашања во името на лицето, освен кога дејствува во негов/нејзин најдобар интерес.

Работа со толкувач

Правото на ЕУ во областа на азил (*asylum acquis*) ги обврзува земјите-членки да овозможат толкувач во онаа мера во која е тоа неопходно за да се овозможи пристап до постапката за признавање право на азил, а во случаи кога постојат индикации дека лицето во прифатниот центар или на граничниот премин можеби сака да побара меѓународна заштита. Честопати постои потреба за толкувач за да се премости јазичната бариера меѓу лицето и службеното лице. Работата со толкувач бара и приспособување на начинот на кој ќе комуницирате со лицето и/или како ќе ја водите дискусијата. Еве неколку аспекти што треба да ги имате предвид кога користите услуги на толкувач:

- Внимавајте на изборот на толкувачот. Ако е возможно, толкувачот треба да биде од ист пол, ако тоа го побара барателот;
- Информирајте го толкувачот за неговата/нејзината одговорност и улога за време на разговорот;
- Уверете се дека засегнатото лице го разбира толкувачот и обратно;
- Обраќајте му се на лицето директно (во прво лице), а не преку толкувачот со фрази во трето лице.
- Обидете се да зборувате бавно и јасно и правете чести паузи за толкувачот да има мали сегменти за толкување, особено ако се даваат детални и сложени објаснувања.

Овие принципи се уште поважни кога се користат телефонски услуги на толкувач.

Внимавајте на говорот на телото

Говорот на телото е невербална комуникација каде што мислите, намерите или чувствата се изразуваат преку физичко однесување, како изрази на лицето, држење на телото, гестикулации, тон на гласот или употреба на просторот. Способноста да ја разбирате и употребувате невербалната комуникација се смета за мокна алатка.

- Бидете свесни за вашата невербална комуникација. Јазикот на вашето тело е важна алатка во градењето доверба и воспоставувањето и одржувањето на односот.
- Употребувајте соодветни гестикулации и држење на телото. Користете отворен говор на телото (избегнувајте да ги прекрстувате рацете; избегнувајте држење на телото од затворен тип итн.). Употребувајте соодветен тон на гласот и соодветни изрази на лицето за да создадете безбедна и отворена средина. Пресликувањето на говорот на телото на барателот понекогаш може да помогне за создавање атмосфера на разбирање.
- Почитувајте го личниот простор и остварувајте правилен контакт со очи. Покажете почит доколку барателот не сака да има директен контакт со очи со вас.
- Имајте ги предвид разликите во невербалната комуникација што се базираат на културата и полот. Значењето на говорот на телото и невербалните сигнали варираат во зависност од културата, а разликите може да предизвикаат недоразбирања. Воздржувајте се од непромислени толкувања на говорот на телото на лицето што стои пред вас.

Бидете свесни за вашите лични околности

Секое службено лице со кое се остварува прв контакт извршува задачи во сложени околности, честопати сретнувајќи луѓе од различни култури, различно социјално потекло и со различни животни искуства. Оваа интересна, но исклучително напорна работна средина може понекогаш да се сведе на рутина, да доведе до стрес, фрустрација или дури до симптоми на секундарна траума како интрузивни мисли, хроничен замор, тага, гнев, слаба концентрација, нечувствителност, емоционална истоштеност, страв, срам, физичка болест или изостанување од работа.

Приватниот живот понекогаш е извор на стрес и проблеми коишто можат да влијаат врз ставот кон професионалните задачи и способноста да се справувате со работниот стрес.

Треба да бидете свесни за тие фактори и постојано да правите напори за намалување на нивното влијание. Не двоумете се ако треба да побарате од вашите колеги или надредени поддршка или да побарате професионално советување.

Индикации дека некој сака да побара меѓународна заштита

Многумина коишто можеби имаат потреба од меѓународна заштита активно не бараат азил во земјата во којашто пристигнале. Голем дел од нив не се свесни за своите права и обврски или можеби одбрале да не бараат заштита поради нивната специфична ситуација, или поради тоа што не се информирани правилно од страна на други (вклучувајќи и од страна на шверцерите) за нивните права и опции. Не е реално да се очекува да имаат познавање на сложената Даблинска постапка за признавање право на азил, да имаат целосна доверба во властите за директно да го изразат својот страв на граничните премини или кога се задржани, или да знаат точно како да се изразат дека им е потребен пристап до постапката.

Да се биде лицето на прв контакт на границите значи и да се има обврска да се препознае кога некое лице изразува намера да побара заштита, како и проактивно да се препознаваат и информираат лицата кога постојат индикации дека можеби сакаат да побараат азил.

Запомнете дека во повеќето сценарија, луѓето за првпат добиле шанса по подолго време да изразат потреба за заштита. Според тоа, вие сте првиот, критичен чекор кон обезбедување на заштита за лицата на кои таа им е потребна. Неправилното препознавање на лицата на границите и неуспешното пренесување на барањето за азил до надлежните служби може да има сериозни последици по лицето коешто има потреба од меѓународна заштита. Лицето може да биде вратено во земја каде што неговиот живот или слобода се под закана, или каде што треба да се соочи со прогон, смрт, сурово и нехумано, деградирачко постапување или други сериозни прекршувања на човековите права.

Овој дел нуди корисни совети за службените лица со кои се остварува прв контакт околу процесот на препознавање на лицата коишто можеби сакаат да побараат заштита и како да се осигурат дека не испуштиле некој од можните показатели за тоа.

Кој сè може да направи барање?

→ Имајте предвид дека не смеете никого да лишите од пристапот до постапката за признавање право на азил.
Сите имаат право да побараат азил.

→ Секогаш запомнете дека секој може да биде бегалец.
Секој може да има потреба од заштита, без разлика како изгледа или се однесува. Во мешаните мигрантски текови има лица коишто патуваат едни до други, а се со различни мотиви и цели, честопати користејќи ги истите рути и начини на транспорт. Според тоа, бегалците и лицата чиито причини за патување не се поврзани со заштита може да изгледаат и да се однесуваат на истиот начин.

Запомнете дека вашата задача е да ги препознаете лицата коишто можеби сакаат да побараат меѓународна заштита, да ги информирате и да ги упатите до соодветните надлежни служби. Вие не сте задолжени да проценувате дали лицето со кое разговарате има потреби поврзани со заштита или дали ќе добие меѓународна заштита. Во друга постапка на друга локација други службени лица ќе вршат процена на потребата за заштита на лицето и ќе утврдат дали се квалификува за меѓународна заштита.

→ Да, секој може да биде бегалец, без разлика на земјата на потекло, етничката припадност и/или изгледот.

Секој може да биде бегалец, без разлика дали лицето

- влегло во земја-членка или се наоѓа на територијата по нерегуларен пат, користејќи лажни документи или е без документација, вклучувајќи и ако има забрана за влегување поради поранешен нерегулиран статус на мигрант;
- е жртва на трговија со луѓе. Жртвата на трговија со луѓе може да има потреби за заштита коишто не се однесуваат на трговијата со луѓе. Тој/таа може да побара меѓународна заштита и кога бега од ситуација на трговија со луѓе; но, самата постапка за признавање право на азил можат да ја употребат и трговците со луѓе како начин да овозможат престој на лицето во земјата-домаќин;
- е дете без придружба. Правото на ЕУ во областа на азил (*asylum acquis*) предвидува специфични гаранции за да се осигури дека детето без придружба може да ги искористи своите права и дека ќе ги прифати своите обврски во контекстот на азил. Бидејќи децата по природа се ранлива категорија, многу е важно особено да се внимава на дополнителните показатели за посебни потреби и секогаш да се дејствува во најдобар интерес на детето.

Лица со повеќекратна потреба за заштита

Запомнете дека освен потреба за меѓународна заштита, некои лица имаат други потреби за заштита коишто наложуваат итно внимание. На пример, лицето може да е истовремено жртва на трговија со луѓе и бегалец/бегалка, или истовремено дете без придружба и бегалец/бегалка. Препознавањето на овие повеќекратни потреби и упатувањето во соодветните постапки, особено непосредно по пристигнувањето на лицето, може да биде голем предизвик.

Сепак, категоризирањето на различните групи на лица што пристигнале не треба да одземе од мерките за заштита на човековите права за сите лица подеднакво, вклучувајќи го правото за азил. Така, на пример, во случајот на жртви на трговија со луѓе и непридружуваните деца-странци, треба што е можно побрзо да се активираат соодветните механизми на заштита. Сепак, треба во исто време да се загарантира и нивното право на азил и да се спроведат потребните чекори во контекстот на азил.

Краток список на показатели

Имајте предвид дека списокот со показатели даден подолу е само индикативен и не ги вклучува сите можни показатели и нивните варијации. Наместо како прецизна формула, на него треба да се гледа како на совет околу факторите на кои треба да се фокусираат кога проценувате дали некој можеби сака да побара меѓународна заштита.

Показателите дека некое лице сака да побара меѓународна заштита можат да се препознаат на повеќе начини. Можете да ги забележите преку набљудување, да ги дознаете преку директен контакт со лицето или со други лица, да ги утврдите преку документите што лицето ги поднесува и/или да ги дознаете преку други околности. За да ги откриете показателите побрзо и попрецизно, особено внимавајте на следните елементи:

Кое е лицето и од каде доаѓа

Земја на потекло

Вашето општо познавање на моменталната ситуација во земјата од каде што потекнува лицето, вклучувајќи ги општите политички околности, безбедносната ситуација како и почитувањето на фундаменталните права се важен извор на показатели за прецизно да ги препознавате лицата коишто можеби сакаат да побараат меѓународна заштита. На пример, земја во којашто има (граѓанска) војна или вооружен конфликт, или земја во којашто владее диктаторски режим е веројатно дека ќе биде извор на бегалци. Сепак, имајте на ум дека ниту една земја не може да се смета како генерално безбедна за сите нејзини граѓани, така што дури и оние лица коишто доаѓаат од безбедни земји можат да имаат потреба од индивидуална заштита.

Етничка припадност, религија, националност

Освен генералниот контекст на земјата од којашто потекнува лицето, особено внимание треба да се посвети ако лицето припаѓа на (национално, етничко и/или религиозно) малцинство бидејќи тие лица честопати се цел на прогон или насилство. Сепак, тоа не значи дека лицата од мнозинството немаат потреба од заштита.

Општи околности на пристигнување

Кога сте сведоци на пристигнување на големи групи и поединци, или на семејство, може да добиете различни очекувања во однос на профилот на луѓе и нивните потреби за заштита. Сепак, важно е да се има предвид дека бегалците не патуваат исклучиво на едниот или другиот начин.

Возраст

Децата според самата нивна природа се сметаат за ранлива категорија и многу е важно да се биде особено внимателен за нивните потреби за заштита, особено кога немаат придружба или се разделени од семејството. Секој службеник треба да постапува со децата онака како што е од најдобар интерес за нив, да комуницира со детето на начин којшто е пријателски и да ги земе предвид сите можни дополнителни посебни потреби.

Треба да се земат предвид специјалните заштитни мерки кога постојат индикации за шверц и/или трговија со деца. За повеќе информации, видете во Прирачникот за деца на Frontex Vega.³

Пол

Жените и девојките коишто мигрираат може да се најдат во особено ранлива позиција поради нивното искуство во земјата на потекло, или за време на нивното патување и поради социјалните или културните разлики во земјата-домаќин. Според тоа, треба да се посвети особено внимание на нивната можна потреба од заштита и/или дополнителни посебни потреби. Секако, тоа не значи дека сите жени се со истиот степен на ранливост.

Особена поддршка треба да им се даде на жените и девојките со цел да можат да зборуваат со вас насамо и со цел никој да не интервенира и/или да не одговара на прашања во нивно име. Информациите треба да им ги давате директно ним за да не бидат лишени од виталните детали и за да можат да носат независни одлуки, вклучувајќи и да бараат меѓународна заштита или друга помош.

Ако е возможно, треба да се обезбеди присуство на службено лице со кое се остварува прв контакт и толкувач од женски пол. Жените не треба да бидат присилени да зборуваат за инциденти или кривични дејствија како што е сексуалното насилство. Ако е соодветно и земајќи ја предвид нивната возраст, жените треба внимателно да се прашаат дали се бремени и, ако е потребно, да се информираат за помошта што им е достапна.

⁽³⁾ http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Training/VEGA_Children_Handbook.pdf

Семеен статус

Важно е да се земе предвид семејниот статус на лицето. Одредени категории, како што се непридружувани деца-странци или децата разделени од семејството, немажените жени или самохраните родители со деца, можат да се во особено ранлива позиција и можат да имаат потреба од заштита, како и дополнителни посебни потреби.

Што кажува лицето

Изјавите од лицата се клучниот и честопати единствениот показател за тоа дали сакаат да побараат меѓународна заштита или пак самите може да претставуваат барање. Особено треба да се смета за показател кога лицето, на каков било начин, изразува страв или анксиозност поради прогон или сериозна неправда доколку му се забрани влез. Некои од клучните зборови, изрази или пораки коишто може да дадат сигнал дека лицето можеби сака да побара меѓународна заштита вклучуваат:

- Страв: на пример, лицето се плаши да се врати во родната земја; се плаши од прогон; се плаши дека ќе оди во затвор во родната земја; се плаши дека ќе го убијат ако се врати дома.
- Смрт: на пример, ако лицето се плаши дека ќе го убијат кога ќе се врати.
- Прогон: на пример, ако лицето вели дека е прогонувано во сопствената земја или се плаши од прогон кога ќе се врати.
- Измачување: на пример, лицето вели дека тоа или членови на семејството биле измачувани или ви покажува лузни или други повреди коишто веројатно се од измачување.
- Војна: на пример, ако лицето вели дека се случува (граѓанска) војна или вооружен конфликт во неговата земја; исплашено е да не загине во војна итн.
- Враќање: на пример, лицето вели дека не може да се врати во родната земја; се плаши од враќање; нема каде да се врати; се плаши дека ќе биде прогонувано, затворено, измачувано или убиено доколку се врати дома.
- УНХЦР (ОН) или адвокат: на пример, ако лицето прашува за канцелариите на ОН или УНХЦР; сака да разговара со претставник на УНХЦР; сака да разговара со адвокат итн.

Имајте на ум дека усните изјави на барателот честопати се примаат на јазик којшто не му е мајчин јазик на барателот и/или се примаат преку толкувач. Оваа јазична бариера може да има влијание врз взаемното разбирање и да предизвика очигледни недоследности или несовпаѓања во изјавите на лицето.

Што можете да забележите (изглед и однесување)

Пристапување до/избегнување на службеното лице

Речиси секаде во светот службеникот може да се идентификува според неговата униформа. Униформата отсликува моќ и авторитет и може да има моќен психолошки ефект врз оние што ја гледаат. Лицата што можеби сакаат да побараат меѓународна заштита обично им пристапуваат на униформирани лица и остваруваат контакт со нив. Сепак, имајте предвид дека лицата можеби доаѓаат од земји каде што униформата предизвикува недоверба, па дури и страв. Луѓето честопати ги избегнуваат униформирани лица поради стравот дека влегле во земјата нелегално, дека поседуваат фалсификувани или лажни документи или дека воопшто немаат документи. Во таквите случаи, треба да можете да ги препознаете таквите сигнали за да можете соодветно да реагирате и да обезбедите помош.

Страв

Стравот генерира високи нивоа на стрес коишто можат да се манифестираат на многу начини, физички и емоционално. Силниот страв може комплетно да го имобилизира лицето и да предизвика пасивност и апатија. Исто така, може да предизвика хиперактивност, агресивност и/или невообичаено однесување. Имајте предвид дека секој може да има потреба од заштита, без разлика како се однесува.

Запомнете дека стравот и стресот можат да му го отежнат на лицето разбирањето на прашањата и фокусирањето. Според тоа, важно е да се создаде атмосфера на безбедност и сигурност со тоа што ќе го информирате лицето и ќе му давате објаснувања.

Интеракцијата на луѓето

Речиси сите групи се засноваат на меѓусебна зависност, без разлика дали групата е голема или мала, формално структурирана или лабава, фокусирана на една активност или на друга. Во една група се создаваат односи од различна природа, позитивни врски на меѓусебна доверба и поддршка, но и нездрави врски на зависност, потчинетост, контрола и злоупотреба. Затоа е од голема важност да внимавате на интеракцијата меѓу членовите на групите и да побарате знаци на нездрави и проблематични односи. Дајте секому шанса да позборува со вас поединечно, вклучувајќи ги децата и жените. Гледајте никој да не интервенира и/или одговара на прашањата во името на лицето, освен кога дејствува во нивен најдобар интерес.

Изглед (повреди, лузни, облека, лични предмети, итн.)

Видливите рани, повреди и лузни може да бидат силен показател за потребата од заштита. Другите надворешни знаци, како што се типот и изгледот на облеката, соодветноста на багажот и другите лични предмети коишто лицето ги носи со себе може да бидат показател дека сака да побара меѓународна заштита. Имајте предвид дека секој може да има потреба од заштита, без разлика како изгледа.

Говорот на телото

Внимавајте на говорот на телото на лицата, како што се изразите на лицето, држењето на телото, гестикулациите, тонот на гласот итн. Способноста да се разбере и да се користи невербалната комуникација претставува моќна комуникациска алатка, која може да биде важен показател дека лицето можеби сака да побара меѓународна заштита. Сепак, имајте ги предвид разликите во невербалната комуникација што се базираат на културата и полот. Значењето и употребата на говорот на телото и невербалните сигнали варираат во зависност од културата, а разликите може да предизвикаат недоразбирања. Според тоа, воздржете се од избрзани толкувања.

Запомнете дека вашата проценка при влезот на лицата на територијата на земјата е од суштинска и критична важност. Консултирајте се со надредените кога се сомневате околу намерите на лицето. Неправилната одлука, на пример одбивање на влез, може да има сериозни последици за лицето што стои пред вас. Според тоа, секогаш размислувајте внимателно пред да реагирате.

Што да направите

Информирајте ги лицата

Вашата должност е да осигурите дека лицето коешто можеби сака да побара меѓународна заштита е информирано за можноста да го стори тоа и дека добило совети како да го стори тоа. Така може да се создаде ефективен пристап до постапката за признавање право на азил.

Главната цел на информирањето е да осигурите дека лицето коешто можеби има потреба од меѓународна заштита има ефективен пристап до постапката за признавање право на азил и е во можност да донесува добро информирани одлуки во однос на тоа дали ќе побара меѓународна заштита. Според тоа, информациите треба да се даваат навремено и треба да се што е можно поцелосни, имајќи ги предвид околностите.

Информирајте го лицето за можноста да побара меѓународна заштита. Вашата задача е да им обезбедите основни информации за меѓународна заштита и за постапката за признавање право на азил на лицата коишто можеби сакаат да го побараат тоа. Информациите и нивото на детали што ќе ги обезбедувате можат да зависат од околностите, но треба да вклучуваат најмалку информации за:

- основните права и обврски на лицето;
- што претставува меѓународната заштита;
- кој се смета за бегалец, а кој за корисник на супсидијарна заштита;
- како може да се направи и поднесе барањето за меѓународна заштита.

Осигурете се дека знаете какви информации треба да им дадете на лицата во согласност со националната пракса и дека ги имате при рака информациите за контакт со надлежните служби, вклучувајќи ги службите специјализирани за заштита на децата и другите чинители, како толкувачи, невладини организации, УНХЦР и други организации што овозможуваат правни совети и друга помош. Ако е можно секогаш имајте дополнителни примероци од сите информативни материјали и брошури на соодветните јазици.

Важно е да се комуницира на јазик што го разбира лицето, поради што може да биде потребен толкувач. Комуникацијата треба да биде приспособена на посебните потреби на лицето и на околностите, вклучувајќи и чувство за специфичните аспекти поврзани со половата припадност и/или пријателскиот пристап кон децата.

Препознавање дали некој бара меѓународна заштита

Имајте предвид дека луѓето на различни начини ја изразуваат намерата да побараат меѓународна заштита. Секое изразување страв од прогон или сериозна неправда во случај да биде одбиен влез, вербално или во писмена форма, се квалификува како барање. Не е потребно да се употребат точно зборовите „азил“ и „бегалец/бегалка“.

Според правото на ЕУ во областа на азил се смета дека некое лице направило барање за меѓународна заштита доколку на каков било начин и во каква било форма изразило дека сака да побара заштита или доколку може да се сфати дека бара меѓународна заштита.

Како службено лице со кое се остварува прв контакт, честопати вие сте првиот претставник на вашата земја со кој доаѓаат во контакт државјаните на трети земји што пристигнале во ЕУ и оној пред кого/која за првпат имаат шанса да ја изразат желбата да побараат азил.

Ќе треба да препознавате кога лицето изразува желба да побара заштита, соодветно да го информирате и да го упатите кон надлежните служби што се задолжени за постапката за признавање право на азил.

Запомнете дека вашата задача е да ги препознаете лицата коишто изразиле желба да побараат меѓународна заштита, да ги информирате и да ги упатите до соодветните надлежни служби. Вие не сте задолжени да проценувате дали лицето пред вас навистина има потреби поврзани со заштита или дали треба да добие меѓународна заштита. Во друга постапка на друга локација други службени лица ќе вршат процена на потребата за заштита на лицата и правото на меѓународна заштита.

Што треба да направите следно ако некој побара меѓународна заштита

Секој што изразил намера да побара меѓународна заштита (односно оној што направил барање) се смета за барател на меѓународна заштита со сите права и обврски што доаѓаат со тој статус. Како службено лице со кое се остварува прв контакт, вие сте одговорни да помогнете овие права да се обезбедат, на пример, преку упатување на барателите до релевантните служби и организации.

Регистрирајте го барањето, ако е возможно, или упатете го до службите одговорни за регистрирање

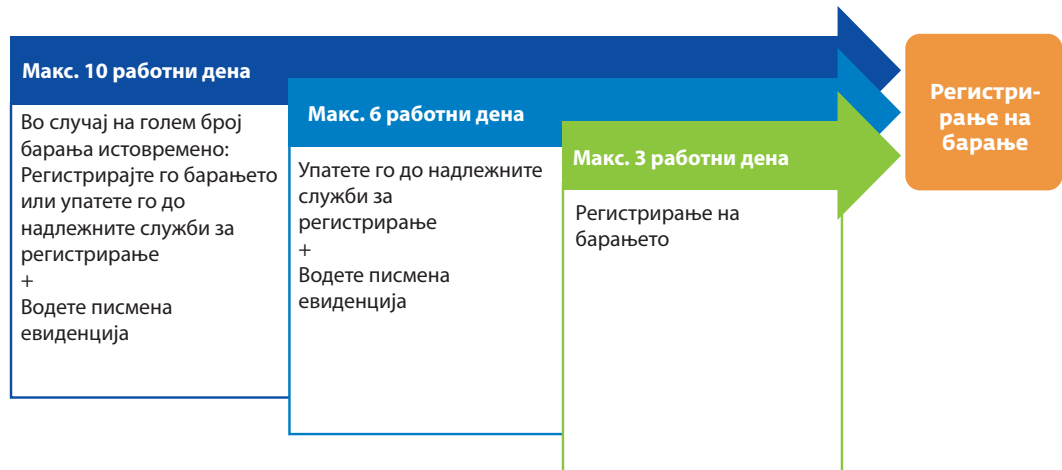
Ако лицето пред вас изрази желба да побара азил, тогаш се смета дека тоа веќе го „направило“ барањето и станува барател на меѓународна заштита. Откако барањето е направено, тоа мора да биде регистрирано од надлежните служби. Целта на процесот на регистрација е да се подобри ефективностата на правата и обврските што произлегуваат од барањето. Оттаму, регистрирањето треба да се заврши што е можно побрзо, во рамки на временските ограничувања пропишани со правото на ЕУ.

Ако припаѓате на служба во којашто може да се регистрира барањето, треба да го регистрирате во рок од три работни дена.

Ако работите за служба којашто не го врши регистрирањето, треба да го упатите барањето до надлежните служби за да биде регистрирано во рок од шест работни дена откако било направено барањето. Се препорачува да водите писмена евиденција дека сте го примиле барањето во согласност со националните постапки.

Запомнете дека барателот на азил не смее да биде казнуван поради нелегално влегување или присуство доколку веднаш се пријавил кај властите.

Информирајте го барателот каде и како може да се поднесе барањето

Како службеник во орган за којшто постои веројатност да добива барања за меѓународна заштита, ваша должност е да го информирате барателот каде и како да го поднесе барањето. Треба да го информирате за следното:

- што претставува поднесувањето на барањето, вклучувајќи ги последиците доколку барателот не го поднесе барањето;
- која служба е одговорна за постапката за признавање право на азил;
- што е потребно за да се поднесе барањето;
- каде треба да се оди за да се поднесе барањето;
- како да се стигне дотаму.

Препознајте ги посебните потреби на барателот и упатете го кон соодветната постапка

Направете го ова веднаш. Во случај на барател со повеќекратни потреби, размислете кои механизми на упатување треба да ги употребите и по кој редослед за да можете да одговорите на сите посебни потреби на барателот. Така, на пример, во случај на жртви на трговија со луѓе или непридружувани деца-странци, паралелно со постапката за признавање право на азил, треба да се активираат соодветните механизми на заштита.

Што да се направи кога лицето коешто можеби има потреба од заштита не сака да побара меѓународна заштита

Може да наидете на ситуации каде што лицето коешто можеби има потреба од заштита одлучува да не побара азил. Тоа е негово/нејзино право на избор и никој не може да го присили лицето да го стори тоа. Сепак, запомнете дека и во такви случаи треба да ги исполните должностите што произлегуваат од меѓународното право и правото на ЕУ, како:

Осигурување на принципот на невраќање

Никој не може да биде вратен во земјата каде што тој/таа е во опасност од измачување, нехумано или деградирачко постапување или казнување. Принципот на *невраќање* се однесува и на лицата коишто се на границата или коишто пловат по морињата/океаните. Ја опфаќа потребата да му се дозволи на лицето да влезе на територијата. Секое враќање треба да биде според утврдените постапки (реадмисија, процес на враќање, итн.), вклучувајќи ги потребните правни заштитни мерки и гаранции. Колективното протерување е забрането.

Информирајте го лицето за можноста да побара меѓународна заштита

Ваша должност е да понудите основни информации за меѓународната заштита. Запомнете дека клучната цел на информирањето е да осигурите дека засегнатото лице е во можност да донесува добро информирани одлуки околу тоа дали ќе побара заштита или не. Можно е да се појави потреба информирањето да се приспособи на околностите и да се вклучат особено правата што му следуваат на барателот (пр. правото да остане) и обврските што ги имаат барателите на азил според законите на ЕУ и на земјата, како и последиците ако не побараат меѓународна заштита.

Разгледајте ја можноста за стапување во контакт со УНХЦР, невладини и/или други организации во согласност со националната легислатива и пракса коишто можеби би обезбедиле поспецијализирани совети и помош.

Кога имате сомнежи, консултирајте се со надредениот

Консултирајте се со надредените секогаш кога имате сомнежи околу намерата на лицето, особено ако неговото враќање во земјата на потекло или транзит би претставувало можно прекршување на меѓународното право.

Следете ги националните оперативни процедури за последователните постапки

Пристап до постапката за признавање право на азил

- ▶ Секое човечко битие треба да биде уважувано и почитувано.
- ▶ Итната здравствена заштита и задоволувањето на основните потреби треба секогаш да бидат на прво место.

1

Секој може да биде бегалец

Секој може да има потреба од заштита, без разлика на земјата на потекло, етничката припадност, изгледот или однесувањето.

2

Секој има право на заштита од враќање

Никој нема да биде протеран или вратен во ситуација каде што би требало да се соочи со прогон, смртна казна, измачување или друго нехумано или деградирачко постапување или казнување. Ова правило се однесува и на неприфаќањето лица на границата и на секаква форма на насилно отстранување.

3

Ранливите категории лица мора да се идентификуваат и соодветно да бидат поддржани

Клучно значење имаат мерките што се преземаат на граничните премини и во прифатните центри, при што може да се изразат или откријат посебните потреби на ранливите категории лица, вклучувајќи ги децата и жртвите на трговија со луѓе.

4

Најдобрите интереси на детето имаат предност пред сите активности кои се однесуваат на децата

Кога се проценуваат најдобрите интереси на детето, треба внимателно да се земат предвид, во зависност од секој поединечен случај, различните фактори како што се безбедноста и сигурноста, можностите за соединување со семејството, благосостојбата на детето и погледите на детето во согласност со неговата возраст и зрелост.

5

Секој што сака да побара меѓународна заштита мора да биде информиран за правото да го стори тоа

На сите лица коишто можеби имаат потреба од меѓународна заштита треба да им се обезбедат информации за правото на азил за да се осигури дека имаат ефективен пристап до постапката за признавање право на азил.

6

Секој има право да побара меѓународна заштита

Никому не смее да му биде оневозможен пристапот до постапката за признавање право на азил, дури и ако тоа лице не ги исполнило сите услови за влез во земјата.

7

Секаков знак или изразување страв во случај да се одбие влез во земјата, може да се разбере како барање за меѓународна заштита

Намерата да се побара меѓународна заштита може да се искаже на различни начини. Секое изразување на страв од прогон или сериозна неправда ако се одбие влез – вербално или во писмена форма – се квалификува како барање. Не е потребно да се употребуваат зборовите „азил“ и „бегалец/бегалка“.

8

Барателите на меѓународна заштита не смеат да се казнуваат поради нивното нелегално влегување или присуство

Тие што веднаш се пријавуваат кај надлежните не смеат да се казнуваат поради нивното нелегално влегување или присуство.

9

Секое барање мора да биде регистрирано или да биде упатено на регистрација кај надлежните органи

Откако барањето е направено, тоа мора да биде регистрирано од надлежните служби. Регистрирањето треба да се изврши што е можно побрзо во рамките на временските ограничувања пропишани со закон.

10

Мора да се осигури принципот на невраќање, дури и кога лицето не бара азил

Секое враќање треба да биде според утврдените постапки, вклучувајќи ги потребните правни заштитни мерки и гаранции. Никој не може да биде вратен во земја каде што тој/таа е во опасност од измачување, нехумано или деградирачко постапување или казнување, дури и ако тој/таа е со нерегулиран мигрантски статус.

Анекс — Правни референци

Човечко достоинство

Право на Европската Унија	
Повелба на ЕУ за фундаменталните права	Член 1 Човечко достоинство Човечкото достоинство е неповредливо. Мора да се почитува и да се штити.

Право на живот

Право на Европската Унија	
Повелба на ЕУ за фундаменталните права	Член 2 Право на живот 1. Секој има право на живот. 2. Никој нема да биде осуден на смртна казна или погубен.

Забрана на тортура

Меѓународно право	
Европска конвенција за човекови права:	Член 3 Забрана на тортура Никој не смее да биде подложен на тортура или нехумано или деградирачко постапување или казнување.
Право на Европската Унија	
Повелба на ЕУ за фундаменталните права	Член 4 Забрана на тортура и нехумано или деградирачко постапување или казнување Никој не смее да биде подложен на тортура или нехумано или деградирачко постапување или казнување.

Забрана за враќање

Меѓународно право

Женевска конвенција:

Член 33(1)

Забрана за протерување или враќање („враќање“)

Ниту една земја-потписничка нема на каков било начин да протера или врати („врати“) бегалец/бегалка до границите на териториите каде што неговиот/нејзиниот живот би бил во опасност врз основа на расата, религијата, националноста, припадноста на одредена социјална група или на политичкото мислење.

Право на Европската Унија

Повелба на ЕУ за фундаменталните права

Член 19(2)

Заштита во случај на отстранување, протерување или екстрадиција

Никој не може да биде отстранет, протеран или екстрадиран во држава каде што постои сериозна опасност да биде подложен/а на смртна казна, измачување или друго нехумано или деградирачко постапување или казнување.

Шенгенски граничен кодекс

Член 3

Опсег

Регулативата ќе се однесува на кое било лице што ги преминува внатрешните и надворешните граници на земјите-членки без загрозување на:

(...)

(б) правата на бегалците и лицата што бараат меѓународна заштита, особено во однос на *невраќањето*.

Член 3а

Фундаментални права

При примената на оваа Регулатива, земјите-членки ќе дејствуваат во целосна согласност со релевантното право на Унијата, вклучувајќи ја Повелбата за фундаменталните права; релевантното меѓународно право, вклучувајќи ја Женевската конвенција; обврските поврзани со пристапот до меѓународна заштита, особено принципот на *невраќање*; и фундаменталните права. (...)

Член 13(1)

Одбивање влез

На државјани од трети земји коишто не ги исполнуваат условите за влез утврдени со член 5(1) и коишто не припаѓаат на категориите лица наведени во член 5(4), ќе им биде одбиен влез на териториите на земјите-членки. Ова ќе се применува без загрозување на примената на посебните одредби што се однесуваат на правото на азил и меѓународна заштита и на прашањето на визите за подолг престој.

Регулатива 656/2014 во однос на надзорот на надворешните поморски граници во контекст на операциите на Frontex

Член 4(1)

Заштита на фундаменталните права и принцип на невраќање

Ниту едно лице нема, спротивно на принципот на *невраќање*, да биде истоварено на копно, присилено да влезе, спроведено или поинаку предадено на властите на земја во којашто, меѓу другото, постои сериозна опасност дека тој или таа ќе биде подложен/а на смртна казна, измачување, прогон или друго нехумано или деградирачко постапување или казнување, или каде што неговиот или нејзиниот живот или слобода се под закана врз основа на расата, религијата, националноста, сексуалната ориентација, припадноста на одредена социјална група или на политичкото мислење, или од каде што постои сериозна опасност за протерување, отстранување или екстрадиција во друга земја, спротивно на принципот на *невраќање*.

<p>Директива за враќање 2008/115/ЕК</p>	<p>Член 4(4) Во однос на државјани на трети земји што се исклучени од опсегот на оваа Директива во согласност со член 2(2)(а), земјите-членки ќе [...]: (Б) го почитуваат принципот на невраќање. Член 5 Кога се имплементира оваа Директива, земјите-членки [...] и ќе го почитуваат принципот на невраќање.</p>
<p>Регулатива за визен информациски систем ВИС (ЕК) бр. 767/2008</p>	<p>Член 31 (3) Размена на податоци со трети земји Таквата размена на лични податоци со трети земји или меѓународни организации нема да ги загрозува правата на бегалците и лицата што бараат меѓународна заштита, особено во однос на невраќањето.</p>
<p>Регулатива ЕУ Еуросур, (ЕУ) бр. 1052/2013</p>	<p>Член 2(4) При примената на оваа Регулотива, земјите-членки и Агенцијата ќе ги исполнуваат фундаменталните права, а особено принципите на невраќање и на почитување на човечкото достоинство и потребите за заштита на податоци.</p>

Право на азил

<h3>Право на Европската Унија</h3>	
<p>Повелба на ЕУ за фундаменталните права</p>	<p>Член 18 Право на азил Ќе се гарантира правото на азил, земајќи ги предвид правилата од Женевската конвенција од 28 јули 1951 година и Протоколот од 31 јануари 1967 година во однос на статусот на бегалците и во согласност со Договорот за основање на Европската заедница.</p>
<p>Директива ДПА (изменета)</p>	<p>Член 7(1) Барања што се прават во име на штитеници и малолетници 1. Земјите-членки ќе осигурат секое возрастено лице со правна способност да има право да бара меѓународна заштита во свое име. 2. Земјите-членки ќе овозможат да може да се направи барање од барател во име на негов или нејзин штитеник. Во таквите случаи, земјите-членки ќе осигурат дека возрастните лица-штитеници се согласни да се поднесе барање во нивно име, во спротивно тие самите ќе имаат можност да направат барање во свое име. (...) 3. Земјите-членки ќе осигурат малолетно лице да има право да побара меѓународна заштита во свое име, ако поседува правна способност да дејствува во постапките во согласност со законот на земјата-членка, или пак преку своите родители или други возрастни членови на семејството, или преку возрастено лице одговорно за него/неа, во согласност со закон или во согласност со праксата на земјата-членка, или пак преку застапник.</p>

Недискриминација

Меѓународно право

<p>Европска конвенција за човекови права:</p>	<p>Член 14 Забрана за дискриминација Уживањето на правата и слободите утврдени во оваа Конвенција ќе се обезбеди без дискриминација на каква било основа, како што е пол, раса, боја, јазик, религија, политичко или друго убедување, националност или социјално потекло, поврзаност со национално малцинство, имот, раѓање или друг статус.</p>
<p>Женевска конвенција:</p>	<p>Член 3 Недискриминација Земјите-потписнички ќе ги применуваат одредбите од оваа Конвенција во однос на бегалците без дискриминација базирана на расата, религијата или земјата на потекло.</p>

Право на Европската Унија

<p>Повелба на ЕУ за фундаменталните права</p>	<p>Член 21(1) Недискриминација Се забранува секаква дискриминација врз основа на пол, раса, боја, етничко или социјално потекло, генетски карактеристики, јазик, религија или верувања, политичко или друго убедување, припадност на национално малцинство, имот, раѓање, попреченост, возраст или сексуална ориентација.</p>
--	--

Неказнување

Меѓународно право

<p>Женевска конвенција:</p>	<p>Член 31(1) Бегалци што се наоѓаат незаконски во земјата на пребегнување 1. Земјите-потписнички нема да наметнуваат казни врз основа на нелегално влегување или присуство на бегалци коишто доаѓаат директно од територија каде што нивниот живот или слобода биле под закана во смисла на член 1 или се присутни на територијата без одобрение, доколку веднаш се пријавиле кај надлежните служби и навеле добра причина за нивното нелегално влегување или присуство.</p>
------------------------------------	--

Право на Европската Унија

<p>Шенгенски граничен кодекс</p>	<p>Член 13(1) Одбивање на влез На државјани од трети земји коишто не ги исполнуваат условите за влез утврдени со член 5(1) и не припаѓаат на категориите лица наведени во член 5(4), ќе им биде одбиен влез на териториите на земјите-членки. Ова ќе се применува без загрозување на примената на посебните одредби што се однесуваат на правото на азил и меѓународна заштита или на прашањето со визите за подолг престој.</p>
---	---

Пристап до постапката за признавање право на азил

Право на Европската Унија	
Директива ДПА (изменета)¹	<p>Воведна одредба 25 Со цел лицата кои имаат потреба од заштита да бидат правилно препознати како бегалци во рамките на значењето на член 1 од Женевската конвенција или како лица квалификувани за супсидијарна заштита, секој барател треба да има ефективен пристап до процедурите, (...)</p> <p>Воведна одредба 26 Со цел обезбедување ефективен пристап до постапката на испитување, службените лица коишто први доаѓаат во контакт со лицата што бараат меѓународна заштита, особено службените лица коишто вршат надзор на копнените или поморските граници или коишто вршат гранични проверки, треба да добијат соодветни информации и потребна обука за тоа како да препознаваат и како да се справуваат со барањата за меѓународна заштита, меѓу другото, земајќи ги предвид релевантните принципи развиени од EASO. Тие треба да бидат во можност да ги информираат државјаните на трети земји или лицата без државјанство коишто се наоѓаат на територијата, вклучувајќи и на границата, во територијалните води или во транзитните зони на земјите-членки и коишто прават барање за меѓународна заштита, за тоа каде и како може да се поднесат барањата за меѓународна заштита. Во случаи кога тие лица се присутни во територијалните води на земјата-членка, ќе бидат истоварени на копно и нивните барања ќе бидат разгледани во согласност со оваа Директива.</p> <p>Воведна одредба 28 За да се овозможи пристап до постапката на испитување на граничните премини и во прифатните центри, лицата треба да се информираат за можноста да побараат меѓународна заштита. Со ангажирање толкувачи треба да се обезбеди основната комуникација потребна за надлежните служби да можат да разберат дали лицата изјавуваат дека сакаат да побараат меѓународна заштита.</p> <p>Член 8(1) Информации и советување во прифатните центри и на граничните премини Онаму каде што постојат индикации дека државјани на трети земји или лица без државјанство задржани во прифатните центри или присутни на граничните премини, вклучувајќи ги транзитните зони на надворешните граници, можеби сакаат да направат барање за меѓународна заштита, земјите-членки ќе ги информираат за можноста да го сторат тоа. Земјите-членки ќе обезбедат услуги на толкувачи во прифатните центри и на граничните премини до степенот потребен за да се олесни пристапот до постапката за признавање право на азил.</p>
Шенгенски граничен кодекс	<p>Член за Фундаментални права При примената на оваа Регулатива, земјите-членки ќе дејствуваат во целосна согласност со релевантното право на Унијата, вклучувајќи ја Повелбата за фундаменталните права; релевантното меѓународно право, вклучувајќи ја Женевската конвенција; обврските поврзани со пристапот до меѓународна заштита, особено принципот на <i>невраќање</i>; и фундаменталните права. (...)</p>

Правење и регистрирање на барањето за меѓународна заштита

Право на Европската Унија

Директива ДПА (изменета)

Воведна одредба 27

Со оглед на тоа дека државјаните на трети земји и лицата без државјанство коишто изразиле желба да побараат меѓународна заштита се сметаат за баратели на меѓународна заштита, тие треба да ги почитуваат обврските и да ги искористат правата што произлегуваат од оваа директива и Директивата 2013/33/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 јуни 2013 година со кои се утврдуваат стандардите за прием на баратели на меѓународна заштита. За таа цел, земјите-членки треба што е можно побрзо да ги регистрираат лицата како баратели на меѓународна заштита.

Член 2(в)

Дефиниции

„Барател“ означува државјанин на трета земја или лице без државјанство коешто направило барање за меѓународна заштита за кое сè уште не е донесена конечна одлука.

Член 6

Пристап до постапката

1. Кога некое лице прави барање за меѓународна заштита пред надлежен орган за регистрирање на такви барања во согласност со националните закони, регистрирањето ќе се изврши најдоцна три работни дена откако било направено барањето.

Ако барањето за меѓународна заштита е направено пред други служби, коишто обично добиваат такви барања, но не се надлежни да ги регистрираат во согласност со националните закони, земјите-членки ќе осигурат регистрацијата да се случи не подоцна од шест работни дена откако било направено барањето.

(...)

5. Онаму каде што е тешко да се испочитуваат временските рокови одредени во став 1 поради барања за меѓународна заштита направени истовремено од голем број државјани на трети земји или лица без државјанство, земјите-членки може го продолжат рокот на 10 работни дена.

Ранливи категории на лица

Право на Европската унија

Директива ДПА (изменета)

Воведна одредба 29

Одредени баратели можат да имаат потреба од посебни гаранции во постапката, меѓу другото, поради нивната возраст, пол, сексуална ориентација, полов идентитет, попреченост, сериозна болест, ментални нарушувања, или како последица на измачување, силување и други сериозни форми на психолошко, физичко и сексуално насилство. Земјите-членки треба да се обидат да ги препознаат барателите што имаат потреба од посебни гаранции пред да се донесе одлука во прва инстанца. Таквите баратели треба да добијат соодветна поддршка, вклучувајќи доволно време за да се создадат потребните услови за нивен ефективен пристап до постапките и за претставување на елементите што се потребни како доказ во прилог на барањето за меѓународна заштита.

Член 24

Баратели коишто имаат потреба од посебни гаранции во постапката

1. Земјите-членки ќе направат процена во разумен временски период откако било направено барањето за меѓународна заштита за тоа дали барателот е лице коешто има потреба од посебни гаранции во постапката.

2. Процената што се наведува во став 1 може да се интегрира во постојните национални постапки и/или во процената што се наведува во член 22 од Директивата 2013/33/ЕУ и не треба да биде во форма на административна постапка.

3. Земјите-членки ќе обезбедат соодветна поддршка за барателите што биле идентификувани како баратели со потреба од посебни гаранции за да им се овозможи да ги искористат правата и да постапуваат во согласност со обврските од оваа Директива во текот на времетраењето на постапката за признавање право на азил.

Таму каде што не може да се обезбеди соодветна поддршка во рамките на постапките наведени во член 31(8) и член 43, особено таму каде што земјите-членки сметаат дека барателите имаат потреба од посебни гаранции во постапката поради измачување, силување или други сериозни форми на психолошко, физичко или сексуално насилство, земјите-членки нема да ги применуваат или ќе престанат да ги применуваат членовите 31(8) и 43. Кога земјите-членки го применуваат членот 46(6) во однос на баратели за кои не може да се применат членовите 31(8) и 43 во согласност со оваа точка, земјите-членки ќе ги обезбедат најмалку гаранциите од член 46(7).

4. Во согласност со оваа Директива, земјите-членки треба да осигурат дека ќе биде разгледана и потребата за посебни гаранции во постапката во случаи кога таквата потреба ќе стане очигледна во подоцнежна фаза, без притоа да мора одново да се започнува постапката.

<p>Директива ДУП² (изменета)</p>	<p>Член 21 Одредби за ранливите категории лица Општ принцип</p> <p>Во националните закони за имплементирање на оваа Директива, земјите-членки ќе ги земат предвид специфичните ситуации на ранливите категории лица, како што се малолетници, малолетници без придружба, лица со попреченост, постари лица, бремени жени, самохрани родители со малолетни деца, жртви на трговија со луѓе, лица со сериозни болести, лица со ментални нарушувања и лица коишто биле предмет на измачување, силување или други сериозни форми на психолошко, физичко или сексуално насилство, како што се жени-жртви на генитално осакатување.</p>
<p>Регулатива 656/2014 во однос на надзорот на надворешните поморски граници во контекст на операциите на Frontex</p>	<p>Член 4(4)</p> <p>Во случај на поморски операции, единиците што учествуваат во нив ќе одговорат на посебните потреби на децата, вклучувајќи ги малолетниците без придружба, жртвите на трговија со луѓе, лицата на кои им е потребна итна медицинска помош, лицата со попреченост, лицата со потреба од меѓународна заштита и на други лица во особено ранлива состојба.</p>

(¹) Директива 2013/32/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 јуни 2013 година за заедничките постапки за доделување и повлекување меѓународна заштита (изменета верзија), понатаму во текстот „Директива ДПА (изменета)“.

(²) Директива 2013/33/ЕУ на Европскиот парламент и на Советот од 26 јуни 2013 година со која се утврдуваат стандардите за прифат на барателите на меѓународна заштита, изменета.

HOW TO OBTAIN EU PUBLICATIONS

Free publications:

- one copy: via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- more than one copy or posters/maps: from the European Union's representations (http://ec.europa.eu/represent_en.htm); from the delegations in non-EU countries (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm); by contacting the Europe Direct service (http://europa.eu/europedirect/index_en.htm) or calling 00 800 6 7 8 9 10 11 (freephone number from anywhere in the EU) (*).

(* The information given is free, as are most calls (though some operators, phone boxes or hotels may charge you).

Priced publications:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Priced subscriptions:

- via one of the sales agents of the Publications Office of the European Union (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm).

